

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Дока. педагогічного факультету
Олефіренко Т.О.
2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(вибіркової)

«ПЛАНУВАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ЛЮДЕЙ ТРЕТЬОГО ВІКУ»

освітньо-професійної програми «Андрагогіка. Освіта дорослих»
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ВВ2.02

Київ 2023

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Планування і організація освіти людей третього віку», затвердженої на засіданні Вченої ради Педагогічного факультету НПУ імені М. П. Драгоманова «28» вересня 2022 року, Протокол №2.

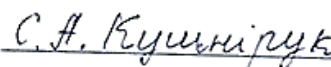
Розробники програми: **Ремньова Анжеліка Григорівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки Педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки

«25» серпня 2023 року, Протокол №1

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище, ініціали)

I. Опис навчальної дисципліни
Шифр дисципліни ВВ2.02
Планування і організація освіти людей третього віку

назва дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Кількість кредитів – 3		Методи навчання – Пояснювально-ілюстративний (навчальні лекції, семінарські заняття, робота з підручниками, посібниками, пояснення проблемний виклад знань (лекції); частково-пошуковий (семінарські заняття), Форми поточного контролю Модульні контрольні роботи Захист творчих проєктів
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки	Загальна кількість годин –90		
Освітній рівень магістр	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
	Лекції:		
	8	6	
Статус дисципліни вибіркова	Семінарські (практичні) заняття:		
	6	6	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 1	Лабораторні заняття:		
	-	-	
Семестр 1,2	Індивідуальна робота:		
	-	-	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 год. - самостійна робота: 3 год.	Самостійна робота:		
	76	78	
Мова навчання – українська	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
	1/6	1/6	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування систематизованих наукових уявлень про сутність, основні завдання, напрями освітньої роботи з людьми похилого віку, забезпечення та оволодіння студентами практичними навичками та уміннями планування та організації освітнього процесу для людей третього віку, формування знань щодо підготовки фахівців у сфері освіти літніх людей.

Міждисциплінарні зв'язки: вибіркова дисципліна «Планування і організація освіти людей третього віку» узгоджена з вивченням дисциплін «Андрагогіка в системі педагогічних наук», «Андрагогічні та герогогічні технології», «Герогогіка», «Світовий досвід і міжнародні програми освіти дорослих», психології, педагогіки, філософії, проходженням навчальної професійно-орієнтованої практики на основі міжпредметних зв'язків. Вивчення даної дисципліни базується на дотриманні принципів доступності, науковості та послідовності, а саме на знаннях, уміннях та навичках, отриманих при вивченні загальної психології, педагогіки, філософії, андрагогіки, герогогіки тощо.

Мета і завдання навчальної дисципліни: спрямовані на формування компетентностей, які сприятимуть опануванню теоретичними, професійними знаннями та практичними навичками щодо планування та організації освіти людей похилого віку, ознайомленню з пріоритетними тенденціями розвитку освіти дорослих в Україні та світі,

дослідженням сутності та значення освіти людей третього віку, проектуванням перспектив освітньої діяльності для людей похилого віку у майбутній професії.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Планування і організація освіти людей третього віку» є:

- визначення змістовної сутності освіти людей третього віку; формування та узагальнення знань щодо особливостей освіти людей похилого віку;
- інтерпретація, порівняння та узагальнення різноманітних форм та методів організації освіти людей третього віку; оволодіння методами і прийомами щодо пенсійного та передпенсійного виховання людини;
- визначення принципів організації та планування, напрямів освіти та самоосвіти людей похилого віку;
- розвиток технологій організації і змісту освіти людей старших вікових категорій на рівні формальної, неформальної й інформальної освіти;
- формування вмінь і компетентностей проектування і впровадження програм освіти людей третього віку.

II. Основні програмні результати навчання та компетентності, які вони формують

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПРН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію</p> <p>ПРН6.Розробляти оптимальну стратегію колективної, групової діяльності для реалізації проектів у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм</p> <p>ПРН7.Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання</p>	<p>ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії, мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p>
2.	<p>ПРН1.Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку суспільства, інноваційні підходи у формуванні методології і теорії освітніх/педагогічних наук та дотичного наукового знання.</p> <p>ПРН17. Знати вікові психофізіологічні, особистісні, соціальні і професійні особливості особистості, закономірності їх розвитку впродовж життя</p> <p>ПРН18.Знання особливостей дорослого як суб'єкта освітньої діяльності з його правом на вибір змісту освіти, індивідуальних освітніх програм.</p> <p>ПРН19. Розуміння особливостей освіти дорослих, відмінностей між педагогічною і андрагогічною освітніми моделями.</p>	<p>ФК3.Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі вищої освіти.</p> <p>ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p>
3.	<p>ПРН20.Використовувати андрагогічні технології у формальній і неформальній</p>	<p>ЗК3.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p>

	освіті. Вміння враховувати соціально-психологічні особливості дорослої аудиторії. ПРН21. Здатність до суб'єктної взаємодії, співробітництва і співтворчості в освітньо-науковому процесі.	ФК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу вищої освіти ФК9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти
4.	ПРН22. Здатність оцінювати потенціал дорослих в професійному та особистісному плані, вміння підтримувати досягнення дорослого учня в реалізації індивідуальної освітньої програми, проектувати перспективні індивідуальні освітні траєкторії та реалізовувати їх.	ФК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах

III. Тематичний план освітнього компоненту

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС або 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Семінари	Практичні	СРС	Аудиторні	Лекції	Семінари	Практичні	СРС
1.	Модуль 1. Структура і зміст роботи установ освіти для людей третього віку.										
1.1	Сутність, завдання та принципи організації освіти людей третього віку.	2	2			8	1	1			8
1.2	Загальні засади функціонування Інституту освіти людей третього віку як інституційної моделі неформальної освіти	1		1		6	1		1		6
1.3	Структура Інституту освіти людей третього віку	1	1			6	1	1			6
1.4	Учасники освітнього процесу в Інституті освіти людей третього віку	1		1		6	1	1			6
1.5	Організація освітнього простору в установах освіти для людей третього віку	1	1			8	1	1			8
1.6	Співпраця Інститутів освіти людей третього віку з іншими та міжнародними організаціями	1		1		6	1		1		6
1.7	Подолання стереотипів та створення умов для успішного навчання осіб третього віку	1		1		6	1		1		6
2.	Модуль 2. Освітня програма організації освітнього процесу в установах освіти для										

людей третього віку										
2.1	Передумови створення освітньої програми для освітніх установ для людей третього віку. Зарубіжний досвід.	1	1			6	1	1		6
2.2	Зміст та особливості освітньої програми Інститутів освіти для людей третього віку	2	2			6	1		1	6
2.3	Сутність та характеристика програмних компетентностей освітньої програми для установ освіти для людей третього віку	1	1			6	1	1		6
2.4	Освітні компоненти ОП Інститутів освіти людей третього віку	1		1		6	1		1	6
2.5	Особливості практичної підготовки та формування практичних компетентностей в установах освіти для людей третього віку	1		1		6	1		1	6
Разом:		14	8	6		76	12	6	6	78

IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	т.ч. лек
1.	Модуль 1. Структура і зміст роботи установ освіти для людей третього віку.	8	4
1.1.	Тема 1.1. Сутність, завдання та принципи організації освіти людей третього віку. Сутність понять «третій вік», «університет для людей третього віку», «герогіка», «андрагогіка». Проблема інтеграції людей похилого віку в комунікативний і культурний простір. Людина похилого віку як суб'єкт освітньої діяльності. Принципи організації освіти людей третього віку. Основні завдання та мета навчання людей третього віку. Створення установ освіти для людей третього віку. Зміст роботи в Інституті освіти людей третього віку. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 1,2,3,8,11,14,15,24</i>		
1.2	Тема 1.2. Загальні засади функціонування інституту освіти людей третього віку як інституційної моделі неформальної освіти Концептуальні засади «освіти старших дорослих». Юридичні, економічні та управлінські засади функціонування Інституту освіти людей третього віку як структурного підрозділу закладу вищої освіти. Міжнародний досвід організації освіти людей третього віку (основні моделі навчання літніх людей – французька, англо-саксонська, північно-американська, південно-американська, китайська). Міжнародне об'єднання університетів третього віку. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 4,5,7,9,10,13,14,21,22,26</i>		

1.3.	<p>Тема 1.3. Структура Інституту освіти людей третього віку Відповідність чинному законодавству України та статуту ЗВО.</p> <p>Кафедра як основна ланка освітнього процесу в Інституті освіти людей третього віку. Керівництво інститутом. Обов'язки директора Інституту людей третього віку. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 5,9,11,13,14,20,22</i></p>		
1.4.	<p>Тема 1.4. Учасники освітнього процесу в Інституті освіти людей третього віку</p> <p>Учасники освітнього процесу в Інституті освіти людей третього віку: науково-педагогічні працівники ЗВО; особи, які навчаються в Інституті; треті особи- викладачі інших закладів вищої освіти, вчителі, фахівці управління соціального захисту населення, працівники культури, туризму, охорони здоров'я та інших галузей господарства).</p> <p>Права і обов'язки науково-педагогічних працівників та осіб, що навчаються в Інституті людей третього віку. Правила внутрішнього розпорядку ЗВО. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 5,9,11,13,14,20,22</i></p>		
1.5.	<p>Тема 1.5. Організація освітнього простору в установах освіти для людей третього віку.</p> <p>Види діяльності та система заходів для примноження знань та компетентностей у осіб, що навчаються. Випускова кафедра як структурна одиниця та організатор освітнього процесу в Інституті</p> <p>Напрями діяльності в освітньому процесі Інституту. Форми організації освітньої діяльності Інституту. Організація та проведення освітнього процесу відповідно до нормативних документів закладу вищої освіти, положення про Інститут освіти людей третього віку, а також з урахуванням вікових, фізичних, когнітивних, психічних і соціальних можливостей людей третього віку. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 4,8,11,14,20,23,26</i></p>		
1.6.	<p>Тема 1.6. Співпраця Інститутів освіти людей третього віку з іншими та міжнародними організаціями</p> <p>Встановлення зв'язків з іншими організаціями та громадянами (зокрема, й за кордоном) з метою вивчення та обміну досвідом, а також задля поліпшення якості освітнього процесу</p> <p>Основні напрямки міжнародної співпраці Інституту: участь у всеукраїнських та міжнародних освітніх програмах для осіб третього віку; організація всеукраїнських та міжнародних наукових, освітніх та культурних комунікативних заходів; проведення спільних наукових досліджень. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 1,2,4,8,11,13,14,20,23,26</i></p>		
1.7.	<p>Тема 1.7. Подолання стереотипів, ейджизму та створення умов для успішного навчання осіб третього віку</p> <p>Нові цивілізаційні виклики та всезагальний «освітній рух». Освіта дорослих – рівнозначна складова національної системи освіти. «Освіта дорослих у контексті неперервної освіти». Подолання стереотипів щодо освіти людей третього віку. Концепція програми «Освіта дорослих протягом усього життя». <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 1-4,8,11,13,14,16,20,23,24,26</i></p>		

	<p>Модуль II. Освітня програма організації освітнього процесу в установах освіти для людей третього віку</p> <p>Тема 2.1. Передумови створення освітньої програми для освітніх установ для людей третього віку. Зарубіжний досвід.</p> <p>2.1. Основне завдання освіти людей третього віку – підтримка активного довголіття, що сприятиме зниженню навантаження на систему соціального забезпечення й охорони здоров'я та економічному добробуту країни. Потреба переосмислення ролі освіти людей третього віку для реалізації концепції активного і позитивного довголіття в Україні.</p> <p>Розширення функцій університету (освіта перестас бути прерогативою молоді). Нові можливості щодо залучення осіб третього віку в академічне середовище. Створення освітніх програм (як загальнокультурного, так і професійного спрямування) для цієї вікової і соціальної групи. Аналіз інституційної моделі освіти старших дорослих (olderadults) / людей третього віку (people of the third age) у США – “Institute for Learning in Retirement”, “Learning in Retirement Institute”, “Life long Learning Institute”, що діють як структурні підрозділи закладів вищої освіти. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 6,7,9-12,17,21-24</i></p> <p>Тема 2.2. Зміст та особливості освітньої програми Інститутів освіти для людей третього віку.</p> <p>2.2. Головне завдання змісту освіти осіб третього віку - сприяння суспільній інтеграції, пристосування до соціальних, технологічних, економічних та культурних змін, забезпечення автономної життєдіяльності у постпенсійній фазі життя. Організаційні форми навчання, через які реалізується зміст освіти (курси, тренінги і практичні заняття, спрямовані на інтелектуальну, психічну, соціальну та фізичну активність людини та які поєднують навчання, фізичну активність і дозвілля). Така організація освітнього процесу дозволяє людям третього віку відчувати себе частиною академічної спільноти.</p> <p>Особливості освітньої програми Інститутів освіти людей третього віку: опора на здобуті знання і компетентності слухачів, використання їхнього попереднього (життєвого і професійного) досвіду, широкий спектр курсів суспільного, гуманітарного й мистецького циклів, поєднання навчання, здоров'язбережувальних тренінгових технологій та дозвілля (туризму), академічна свобода учасників освітнього процесу (можливість вибору курсів, форм і методів навчання, залучення слухачів до планування і розроблення освітньої програми та ін.). <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 4,10,12,13,23,25,29</i></p> <p>Тема 2.3. Сутність та характеристика програмних компетентностей освітньої програми для установ освіти людей третього віку</p> <p>2.3. Загальні компетентності (здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність удосконалювати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень; усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань) Уміння вчитися впродовж життя.</p> <p>Соціальна і громадянська компетентності (здатність адекватного сприйняття старіння і старості та ін.). Ініціативність і підприємливість. Інформаційно-цифрова і технологічна компетентність. Обізнаність і самовираження у сфері культури. Екологічна компетентність.</p>	6	2
--	--	---	---

2.4.	<p>Компетентність у сфері здорового способу життя, активного й позитивного довголіття. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 1,4,8,10,11,13,21,29</i></p> <p>Тема 2.4. Освітні компоненти освітньої програми Інститутів освіти людей третього віку.</p> <p>Обов'язкові компоненти освітньої програми (філософія, історія, психологія, соціологія; правова, економічна, фінансова грамотність; мистецтво, туризм, здорове довголіття, волонтерська робота та інші).</p> <p>Вибіркові компоненти освітньої програми як можливість задовольнити різноманітні запити здобувачів освіти та для розвитку основних видів освітньої діяльності людей третього віку: інтелектуально-пізнавальної, набуття знань і практичних компетентностей у певній сфері знань, фізичного розвитку та охорони здоров'я, мистецько-творчого напрямку, дозвілля та інше.</p> <p>Практична підготовка (за вибором). Робота з персональним комп'ютером. Соціальні мережі. Блог. Фотографія. Музичне мистецтво. Образотворче мистецтво. Флористика. Вишивання. Йога. Садівництво. Кулінарне мистецтво.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 1,4,8,10,11,13,21,29</i></p>		
2.5.	<p>Тема 2.5. Особливості практичної підготовки та формування практичних компетентностей в установах освіти для людей третього віку</p> <p>Надання людям похилого віку можливостей творчого самовираження – шлях до гармонійного розвитку суспільства</p> <p>Практична підготовка (за вибором). Робота з персональним комп'ютером. Соціальні мережі. Блог. Фотографія. Музичне мистецтво. Образотворче мистецтво. Флористика. Вишивання. Йога. Садівництво. Кулінарне мистецтво.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 3,5,8-11,18,19,22</i></p>		

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Семінар №1. Тема: Загальні засади функціонування Інституту освіти людей третього віку як інституційної моделі неформальної освіти.

План

1. Юридичні, економічні та управлінські засади функціонування Інституту освіти людей третього віку як структурного підрозділу закладу вищої освіти.
2. Міжнародний досвід організації освіти людей третього віку (основні моделі навчання літніх людей – французька, англо-саксонська, північно-американська, південно-американська, китайська).
3. Учасники освітнього процесу в Інституті освіти людей третього віку.
4. Права і обов'язки науково-педагогічних працівників та осіб, що навчаються в Інституті людей третього віку.

Рекомендовані інформаційні джерела: 4,5,7,9,10,11,13,14,20,21,22,26

Семінар №2. Тема: Співпраця Інститутів освіти людей третього віку з іншими та міжнародними організаціями

План

1. Основні напрямки міжнародної співпраці Інституту освіти людей третього віку.

2. Освіта дорослих – рівнозначна складова національної системи освіти. «Освіта дорослих у контексті неперервної освіти».
3. Подолання стереотипів щодо освіти людей третього віку.
4. Концепція програми «Освіта дорослих протягом усього життя».

Рекомендовані інформаційні джерела: 1-4,8,11,13,14,16,20,23,24,26

Семінар №3. Тема: Зміст та особливості освітньої програми Інститутів освіти для людей третього віку

План

1. Головне завдання змісту освіти осіб третього віку.
2. Організаційні форми навчання, через які реалізується зміст освіти у Інституті освіти людей третього віку
3. Особливості освітньої програми Інститутів освіти людей третього віку: опора на здобуті знання і компетентності слухачів, використання їхнього попереднього (життєвого і професійного) досвіду, широкий спектр курсів суспільного, гуманітарного й мистецького циклів, поєднання навчання, здоров'язбережувальних тренінгових технологій та дозвілля (туризму), академічна свобода учасників освітнього процесу (можливість вибору курсів, форм і методів навчання, залучення слухачів до планування і розроблення освітньої програми та ін.).

Рекомендовані інформаційні джерела: 4,10,12,13,23,25,29

Семінар №4. Тема: Особливості практичної підготовки та формування практичних компетентностей в установах освіти для людей третього віку.

План

1. Характеристика обов'язкових та вибіркових компонентів освітньої програми.
2. Надання людям похилого віку можливостей творчого самовираження – шлях до гармонійного розвитку суспільства.
3. Практична підготовка (за вибором). Робота з персональним комп'ютером. Соціальні мережі. Блог. Фотографія. Музичне мистецтво. Образотворче мистецтво. Флористика. Вишивання. Йога. Садівництво. Кулінарне мистецтво.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1,3-5,8-11,13,18,19,21,22,29

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Тьюторське заняття. Програма 1.

1. Визначте сутність понять «третій вік», «університет для людей третього віку», «герогогіка», «андрагогіка».
2. Відбір і анотована характеристика 5 науково-літературних джерел з проблем організації навчання дорослих та людей похилого віку.
3. Охарактеризувати принципи організації освіти людей третього віку.
4. Спланувати і розробити заняття з дорослими або людьми похилого віку. Тему, мету, завдання заняття обрати самостійно. Вказати цільову аудиторію. Зазначити форму заняття, методи, технології та засоби навчання. Розробити методичні рекомендації щодо організації і проведення даного заняття.
5. Підготовка запитань до тьютора-консультанта.
6. Консультація.

Тьюторське заняття. Програма 2.

1. Розкрийте сутність проблеми інтеграції людей похилого віку в комунікативний і культурний простір.
2. Відбір і анотована характеристика 5 науково-літературних джерел з проблем організації навчання дорослих та людей похилого віку.
3. Охарактеризувати основні завдання та мету навчання людей третього віку

4. Спланувати і розробити заняття з дорослими або людьми похилого віку. Тему, мету, завдання заняття обрати самостійно. Вказати цільову аудиторію. Зазначити форму заняття, методи, технології та засоби навчання. Розробити методичні рекомендації щодо організації і проведення даного заняття.
5. Підготовка запитань до тьютора-консультанта.
6. Консультація.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю: модульні контрольні роботи, захист творчих проєктів, тьюторіали (виконання індивідуальних завдань, есе, презентації)

Розподіл балів, які отримують студенти

№ п/п	Вид поточного і підсумкового контролю	Кількість робіт	Коефіцієнт (вартість) виду	Результат
1.	Усна відповідь (семінари)	3	5	15
2	Завдання самостійної роботи	4	10/15	45
3.	Контрольна робота (тести)	2	20	40
Підсумковий рейтинговий бал:				100
Залік:				100

5.2. Форми і методи підсумкового контролю - залік

1.3. Критерії оцінювання знань студентів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання
90-100	A	Студент має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати дефініції, використовуючи термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми моніторингу якості освіти та видавничої діяльності, її мету та завдання. Вміє застосовувати здобуті теоретичні знання у практичній роботі. Вільно володіє матеріалом, може вести з викладачем дискусію, розв'язувати педагогічні і методичні задачі. Може самостійно логічно та послідовно розкрити питання з опорою на першоджерела.
80-89	B	Студент має міцні ґрунтовні знання, виконує практичні завдання без помилок, але може допустити неточності в формулюванні, незначні помилки в наведених прикладах. Може вести з викладачем діалог, у якому не завжди поводить себе впевнено.
70-79	C	Студент знає програмний матеріал повністю, має практичні навички в аналізі педагогічних ситуацій, понятійним апаратом користується впевнено, вміє конкретизувати та узагальнювати матеріал, але не вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми
65-69	D	Студент знає основні теми курсу, має уявлення про структуру

		та проблематику дисципліни, але його знання мають загальний характер, іноді не підкріплені прикладами. У цілому відповіді на питання дає правильні, але неповні. Є порушення у логіці викладення матеріалу. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях.
60-64	E	Студент знає основні теми курсу, але демонструє формальні знання, користується понятійним апаратом в окремих випадках, не володіє основною термінологією, не вміє самостійно мислити, пояснює матеріал на побутовому рівні.
35-59	FX	Студент має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити думку. Практичні навички на рівні розпізнавання.
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Навчально-методична карта вибіркової дисципліни
«Планування і організація освіти людей третього віку» (д)**

ВСЬОГО – 90 год., з них: лекції – 8 год., семінари – 6 год., самостійна робота – 76 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX
Модулі	МОДУЛЬ 1											МОДУЛЬ 2							
Назви модулів	Модуль I Структура і зміст роботи установ освіти для людей третього віку (50 балів)											Модуль II. Освітня програма організації освітнього процесу в установах освіти для людей третього віку (50 балів)							
Теми лекцій	Л.1. Сутність, завдання та принципи організації освіти людей третього віку.					Л.2. Структура Інституту освіти людей третього віку. Організація освітнього простору в установах освіти для людей третього віку						Л.3. Передумови створення освітньої програми для освітніх установ для людей третього віку. Зарубіжний досвід. Програмні компетентності.				Л.4. Зміст та особливості освітньої програми Інститутів освіти для людей третього віку			
Теми семінарських та практичних занять	Семінар №1. Загальні засади функціонування Інституту освіти людей третього віку як інституційної моделі неформальної освіти. (5 балів)					Семінар №2 Співпраця Інститутів освіти людей третього віку з іншими та міжнародними організаціями (5 балів)						Семінар №3 Особливості практичної підготовки та формування практичних компетентностей в установах освіти для людей третього віку. (5 балів)							
Самостійна робота	САМОСТІЙНА РОБОТА МОДУЛЬ 1. 1. Визначте сутність понять «третій вік», «університет для людей третього віку», «герогогіка», «андрагогіка». (10 балів) 2. Підібрати і зробити анотовану характеристику 5 науково-літературних джерел з проблем організації навчання дорослих та людей похилого віку. (10 балів)											САМОСТІЙНА РОБОТА МОДУЛЬ 2. 1.Написати есе на тему «Проблеми інтеграції людей похилого віку в комунікативний і культурний простір» (10 балів) 2. Спланувати і розробити заняття з дорослими або людьми похилого віку. Тему, мету, завдання заняття обрати самостійно. Вказати цільову аудиторію. Зазначити форму заняття, методи, технології та засоби навчання. Розробити методичні рекомендації щодо організації і проведення даного заняття. (15 балів)							
Види контролю	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1. Контрольна робота (тести) – 20 балів											МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2. Контрольна робота (тести)– 20 балів							
Форма контролю	ЗАЛІК																		

**Навчально-методична карта вибіркової дисципліни
«Планування і організація освіти людей третього віку» (3)**

ВСЬОГО – 90 год., з них: лекції – 6 год., семінари – 6 год., самостійна робота – 78 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX
Модулі	МОДУЛЬ 1											МОДУЛЬ 2							
Назви модулів	Модуль I Структура і зміст роботи установ освіти для людей третього віку (50 балів)											Модуль II. Освітня програма організації освітнього процесу в установах освіти для людей третього віку (50 балів)							
Теми лекцій	Л.1. Сутність, завдання та принципи організації освіти людей третього віку.					Л.2. Структура Інституту освіти людей третього віку. Організація освітнього простору в установах освіти для людей третього віку						Л.3. Передумови створення освітньої програми для освітніх установ для людей третього віку. Зарубіжний досвід. Програмні компетентності.							
Теми семінарських та практичних занять	Семінар №1. Загальні засади функціонування Інституту освіти людей третього віку як інституційної моделі неформальної освіти. (5 балів)					Семінар №2 Співпраця Інститутів освіти людей третього віку з іншими та міжнародними організаціями (5 балів)						Семінар №3 Особливості практичної підготовки та формування практичних компетентностей в установах освіти для людей третього віку. (5 балів)							
Самостійна робота	САМОСТІЙНА РОБОТА МОДУЛЬ 1. 1. Визначте сутність понять «третій вік», «університет для людей третього віку», «герогогіка», «андрагогіка». (10 балів) 2. Підібрати і зробити анотовану характеристику 5 науково-літературних джерел з проблем організації навчання дорослих та людей похилого віку. (10 балів)											САМОСТІЙНА РОБОТА МОДУЛЬ 2. 1. Написати есе на тему «Проблеми інтеграції людей похилого віку в комунікативний і культурний простір» (10 балів) 2. Спланувати і розробити заняття з дорослими або людьми похилого віку. Тему, мету, завдання заняття обрати самостійно. Вказати цільову аудиторію. Зазначити форму заняття, методи, технології та засоби навчання. Розробити методичні рекомендації щодо організації і проведення даного заняття. (15 балів)							
Види контролю	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1. Контрольна робота (тести) – 20 балів											МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2. Контрольна робота (тести) – 20 балів							
Форма контролю	ЗАЛІК																		

VI. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Дем'яненко Н.М. (2021) Герогогіка в контексті демографічного старіння населення. *Ціннісно-орієнтований сталий розвиток освіти: уроки ЄС для України: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. м. Київ, 18-20 травня 2021 р. С. 308-313. (Еразмус+, Жан Моне).
2. Дем'яненко Н.М. (2021) Герогогіка: предметно-наукове поле та напрями інституціалізації. *Вища освіта України*. № 3(82). С. 59-66.
3. Дем'яненко Н.М. (2022) Герогогіка в концепції ціложиттєвої освіти. *Освіта дорослих в умовах невизначеності: залучення, мотивація, тенденції : матеріали XX Міжнар. наук.-практ. конф.*, Харків, 11 лют. 2022 р. (редкол.: К. В. Астахова (голов. ред.) та ін.). Харків: Вид-во НУА. С. 96-99.
4. Дем'яненко Н.М. (2011) Ідея освіти впродовж життя у світовому освітньому просторі (1949-2010). *Рідна школа*. № 1-2. С. 49-53.
5. Дем'яненко Н.М. (2020) Модель Інституту освіти людей похилого віку. *Неформальна та інформальна освіта як ресурс розвитку особистості: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 22 травня 2020 р. К.: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського. С. 30-34.
6. Дем'яненко Н. М. (2019) Освітня геронтологія: інтегрований проект. *Освіта*. № 3-4 (5853-5854), 23-30 січня. С. 3.
7. Дем'яненко Н.М. (2010) *Основи педагогічної геронтології*. Глосарій. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова.
8. Дем'яненко Н.М. (2011) Трансформація концепції освіти дорослих у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. *Проблеми освіти: наук. зб.* Київ. № 66, ч. 1. С. 24-29.
9. Дем'яненко Наталія, Чаграк Наталія (2019) Освітня геронтологія: проект Положення і Програми Інституту освіти людей третього віку. *Рідна школа*. № 1. С. 67-73.
10. Дем'яненко Н.М., Чаграк Н.І. (2019) Освітня програма Інституту освіти людей третього віку (авторський проект). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. Вип. 67: зб. наук. праць. С. 85-91.
11. Дем'яненко Н.М., Чаграк Н.І. (2018) Положення про Інститут освіти людей третього віку. *Історико-педагогічні студії: Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Випуск 11-12. С. 76-82.
12. Дзюба Т.М. Коваленко О.Г.(2013) *Психологія дорослості з основами геронтопсихології*: навч. посіб.; за ред. В.Ф.Моргуна. Київ: Видавничий Дім «Слово».
13. Довідник для людей літнього віку (за ред. В.В. Чайковської, Л.А. Стаднюка) (2010) Тернопіль.
14. Кабаченко Н. (2016) Деякі проблеми діяльності університетів третього віку в Україні. *Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. С. 65–69.
15. Лук'янова Л.Б. (2014) Андрагогіка: ретроспективний аналіз походження терміну та особливості сучасного змістового наповнення. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. Вип. 2. С. 107-116.
16. Огієнко О.І. (2014) Методологія порівняльних досліджень у галузі освіти дорослих. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. Вип. 2. С. 145-153.
17. Панок В.Г.(2012) Життєвий шлях особистості як категорія прикладної філософії. *Психологічні науки*. Вип. 2 (103). С. 146-151.
18. Підготовка волонтерів для роботи з населенням літнього віку : навчальний план та програма семінару, методичні матеріали навчального семінару (упоряд.: В.В.Чайковська, Л.А.Стаднюк) (2006) Київ.
19. Підготовка волонтерів для роботи з людьми літнього віку: навч. посіб. (упоряд.: Л.Стаднюк, В.Чайковська) (2006). Київ.
20. Сагун І.(2010) Міжнародний досвід організації навчання людей третього віку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. Вип. 2. С. 199-208.
21. Сігаєва Л.Є. (2009) Концепція розвитку освіти дорослих в Україні. Київ: ЕКМО.

22. Федоренко С.А. (2014) Університети «третього віку» як складова безперервної освіти: зарубіжний досвід. *Педагогічний процес: теорія і практика*. № 1. С. 133-138.
23. Фролькіс В.В. (2000) *Довголіття: реальне і можливе*. Київ: Наукова думка.
24. Чаграк Наталія (2019) *Освіта людей похилого віку у США (1962-2015)*: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М.
25. Lifelong learning: trends, challenges, prospects: the collective monograph / edited by N. Demyanenko, V. Benera. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2021. 366 p.
26. Demyanenko N.M. The idea of “lifelong learning” in the global educational space: history, projection into perspective. *Section I. Lifelong learning: civilizational dimension, Ukrainian experience. Lifelong learning: trends, challenges, prospects: the collective monograph / edited by N. Demyanenko, V. Benera. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2021. P. 27-41.*
27. Demyanenko N.M. Stages of formation, content and current conditions of training pedagogical staff for adult education (andragogues and hierogogues) in Ukraine (experience of the Department of Pedagogy and Psychology of the Higher School, National Pedagogical Drahomanov University, Kyiv, Ukraine). *Section I. Lifelong learning: civilizational dimension, Ukrainian experience. Lifelong learning: trends, challenges, prospects: the collective monograph / edited by N. Demyanenko, V. Benera. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2021. P. 42-57.*
28. Demyanenko N.M. Hierogogy in socio-cultural and scientific dimensions. *Section VI. HIEROGOGY IN THE SYSTEM OF LIFELONG LEARNING. Lifelong learning: trends, challenges, prospects: the collective monograph / edited by N. Demyanenko, V. Benera. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2021. P. 329-343.*
29. Demyanenko N.M. Features of developing the Regulations and Program of the Institute of the elderly people (third age). *Section VI. HIEROGOGY IN THE SYSTEM OF LIFELONG LEARNING. Lifelong learning: trends, challenges, prospects: the collective monograph / edited by N. Demyanenko, V. Benera. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2021. P. 344-366.*

Додаткові

30. Дем'яненко Н.М. (2010) Компетентісно-професійний підхід у підготовці магістрів 8.000005 – «Педагогіка вищої школи». *Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету: матеріали доповідей звітно-наукової конференції викладачів університету за 2009 рік, 10-11 лютого 2010 р.* / укл. Г.І. Волинка, О.П. Симоненко, О.П. Ємельянова. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. С. 65-69.
31. Дем'яненко Н.М. (2008) *Педагогічна геронтологія: навч. програма. Навчально-методичний комплекс: 8.000005 - Педагогіка вищої школи*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. Ч. 1. С. 106-121.
32. Дем'яненко Н.М. (2008) *Педагогічна геронтологія : тестові завдання. Навчально-методичний комплекс: 8.000005 - Педагогіка вищої школи*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. Ч. 1. С. 156-162.
33. Дем'яненко Н.М. (2011) *Педагогічна геронтологія (герогогіка): навчальна програма. Навчальні програми дисциплін загальноуніверситетського рівня*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. С. 26-41.
34. Дем'яненко Н.М. (2011) *Педагогічна геронтологія (герогогіка) (пакети тестових завдань, комплексних контрольних робіт). Засоби діагностування якості підготовки фахівців (пакети тестових завдань, комплексних контрольних робіт)*. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. С. 117-148.
35. Дем'яненко Н.М. (2015) *Педагогічна освіта: зміна пріоритетів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Педагогіка. № 1 (1). С. 20-25.*
36. Дем'яненко, Н.М. (2013) *Педагогічний університет в інноваційному соціально-економічному середовищі. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Історико-педагогічні студії: зб. наук. пр.* Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. Вип. 6-7. С. 34-39.
37. *Технологія тренінгу (за заг. ред. С.Максименка) (2005)* Київ.
38. Червак П.І.(2001) *Медицина енциклопедія*. Київ: Вид. центр «Проміт».

39. Demjanienko N. (2009) Ewolucija paradygmatu pedagogiki w historii szkolnictwa wyzszego Ukrainy (XX-XXI wiek). *Nauczyciel wobec szans i zagrozen edukacyjnych XXI wieku*; [podred. HalinyGajdamowicz]. Krakow: Impuls. S. 275-282.
40. Demyanenko Natalya. (2013) A pedagogical university in the context of a competence-bassed method of approach. *European applied sciences (Европейские прикладные науки)*. Stuttgart, Germany. С. 77-80.
41. Demianenko N. (2013) Pedagogical University in the context of the competence approach. *Zeszyty naukowe. Ostroleckie towarzystwo naukowe*. Ostroleka. XXVII. S. 582-591.
42. Demyanenko Nataliia.(2014) Pedagogical innovation. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Вип. 1-2. С. 31-37.
43. Demyanenko N. (2015) Pedagogical innovation in the educational space of university. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III (26), Issue: 50, BUDAPEST. P. 22-27.

Інтернет-ресурси

1. [http:// www.npu.edu.ua](http://www.npu.edu.ua) (elib@ npu.edu.ua. Електронна бібліотека УДУ імені Михайла Драгоманова
2. <http://www.nbu.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
3. <http://www.mon.gov.ua>
4. <http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
5. <https://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека НАПН України імені В.О. Сухомлинського